Výsostné místo Pankreatického trojúhelníku v dějinách evropské lučby a gastrofarmakologie

Dr. Jeroným Xvolhanius

Klášter Plasy - ataše pro věci zdravotní,

Fakultní nemocnice Plzeň - preatestant v lékařské situlologii

V. Mazikongres, 20.11.2010

Představení autora - situlologie

SITULA (lat.) - nádoba tvaru vědra, zpravidla kovová (většinou bronzová) s uchem pohyblivým do výšky. Přeneseně též hliněná imitace. Na bronzových situlách bývala figurální výzdoba.

Situly existovaly od mladší doby bronzové zejména u Etrusků a ve východoalpské halštatské oblasti, v době laténské a v římském období.

Lékařská situlologie

V. Mazikongres, 20.11.2010

Témata prezentace

- Pankreatický trojúhelník
- Via digestiva
- Červený lev
- Gottlieb a spol.
- Rectum čili narovnání

Témata prezentace

RUDOLF II.

VÁCLAV IV.

Témata prezentace

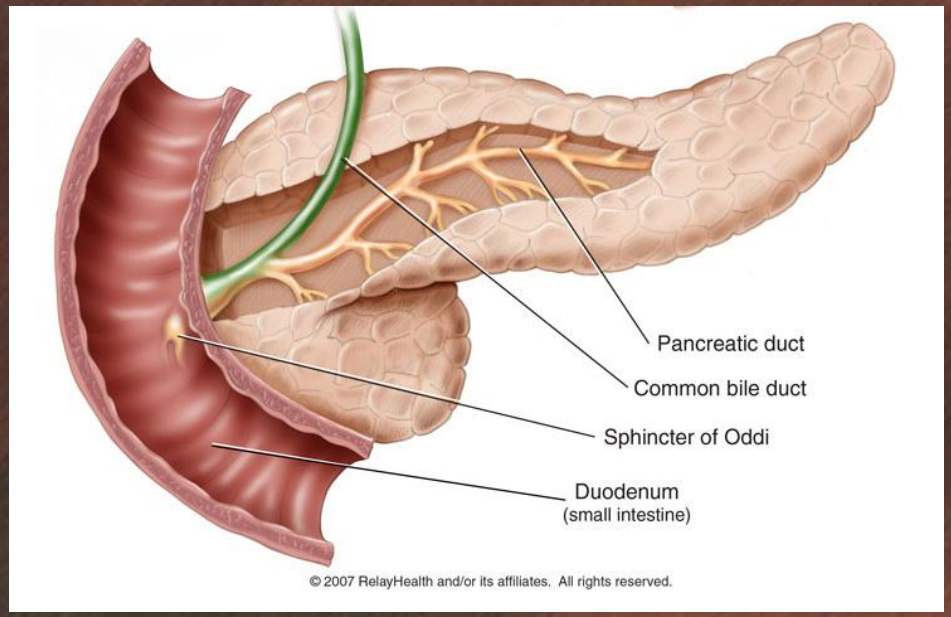

SLINIVKA

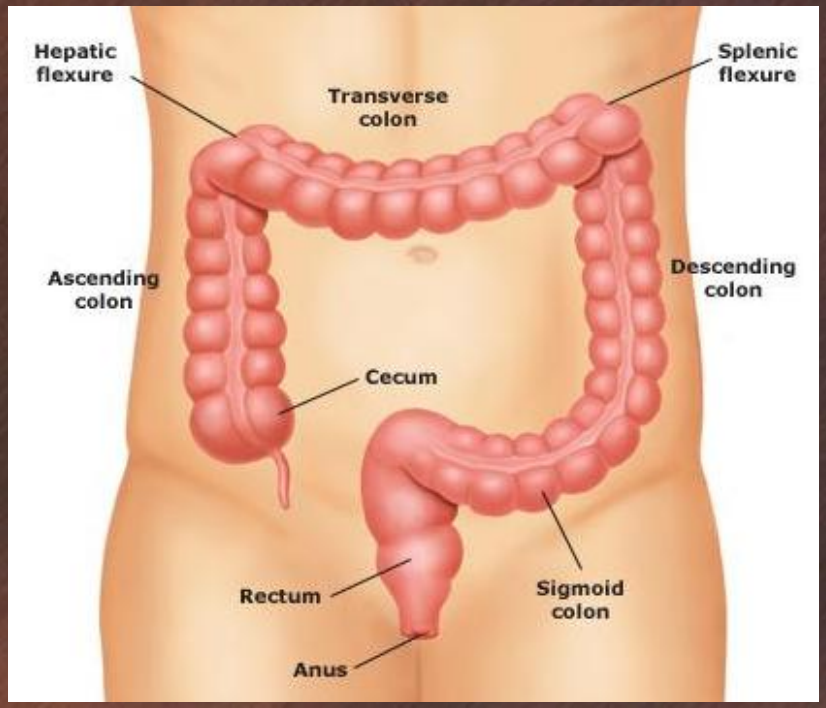

TRAČNÍK

Témata prezentace

PLASY

TOČNÍK

Témata prezentace

FRANKFURT

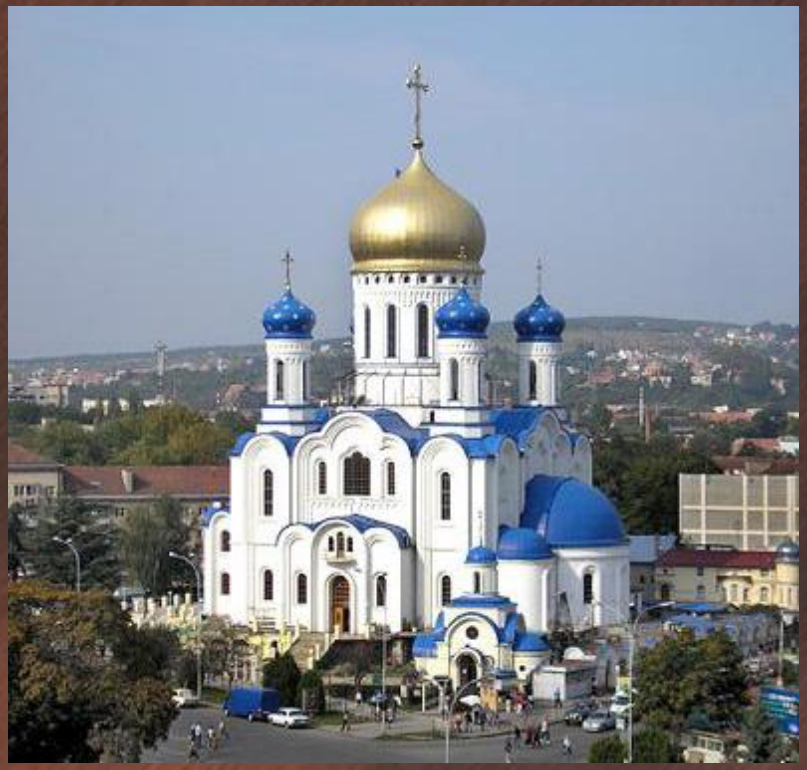

UŽHOROD

Témata prezentace

ALUM

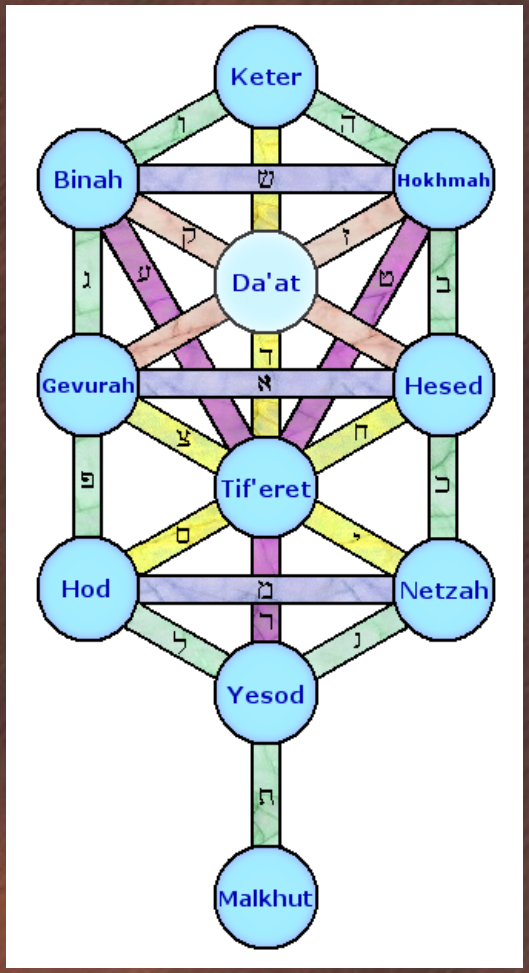

SEFIROT

Témata prezentace

LÉČBA

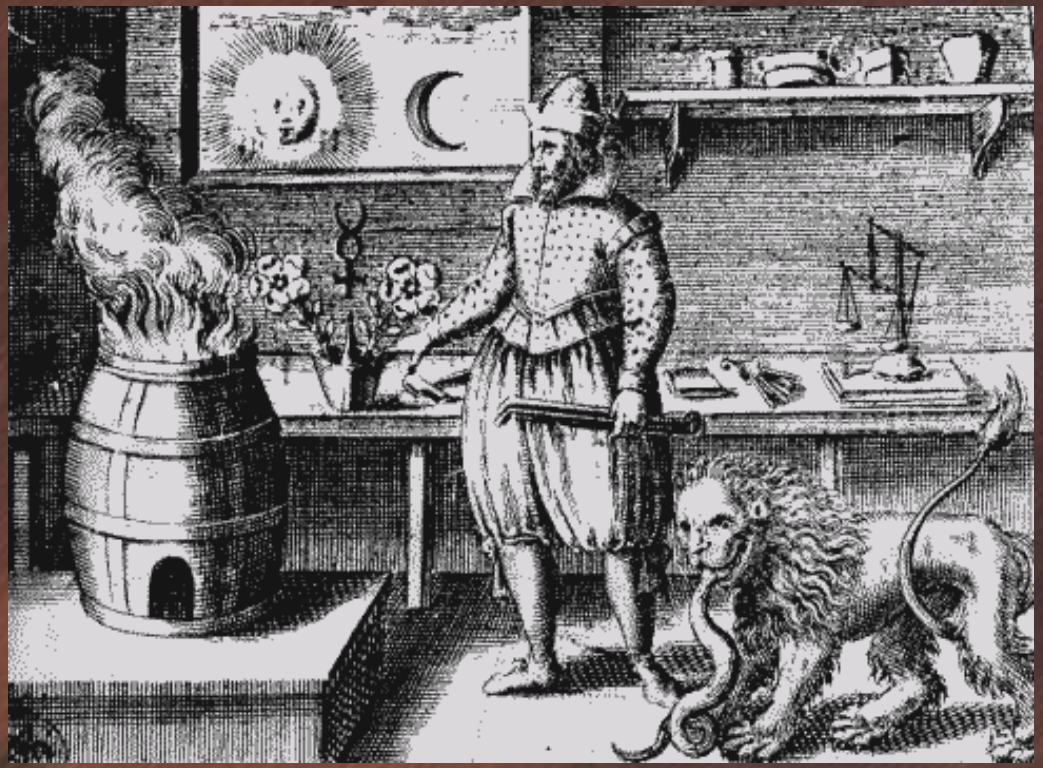

LUČBA

Témata prezentace

- **Pankreatický trojúhelník**
- Via digestiva
- Červený lev
- Gottlieb a spol.
- Rectum čili narovnání

Tzv. „pankreatický“ trojúhelník

PANKREAS

= slinivka břišní, smíšená endokrinní a exokrinní žláza trojúhelníkového tvaru ústící do dvanáctníku

Náleží k zažívacímu systému, napomáhá trávení a využití cukrů v lidském organismu

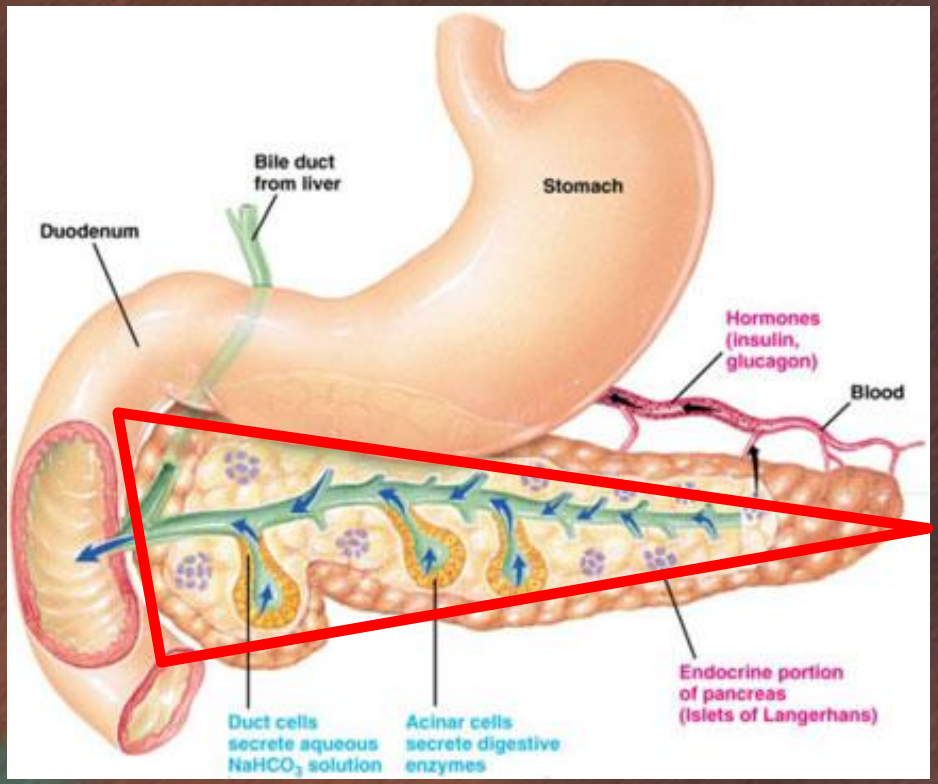

Význam pankreatu v alchymii

Pankreas – pan creare – všetvůrce (demiurg)

Kromě funkcí medicínsky zjevných je pankreas v pojetí alchymie sídlem středu sebeuvědomění, orientace v prostoru a v čase, smyslu pro bytí nyní zde. Ačkoli je dominantou arkány sulfuru (duše), je zároveň astrální kotvou, v níž se prolínají všechny tři arkány (sal – tělo/princip přirozenosti, sulfur – duše/fixní princip, merkur – duch/prchavý princip) stejnou měrou.

Osoby oddávající se vymístění sebe sama cestou drog či alkoholu trpí na záněty pankreatu.

„Pankreatický“ Δ v geografii

- Vytyčuje místa s významným hermeneutickým potenciálem
- Nepředvídatelné účinky – jak pozitivní, tak negativní
- Orientace směrem západo-východním (tradičně od známého a vábného k temnému a pravděpodobně i páchnoucímu)
- Více lokalit na světě, český Δ však ojedinělý svým významem a umístěním, okultní silou

Příklady dalších lokalit

- JV Mogolsko – Ertslábar – nevysvětlitelné mizení skotu
- Egypt, západně od Asuánu – Δ svou tupou stranou ostří žiletky
- Baghdád – tzv. „nejedlá čtvrť“ (východně od centra) – úporné průjmy u obyvatelstva po konzumaci zde připravovaných pokrmů (provozovna McDonalds zrušena po 3 týdnech)

Pankreatický Δ v Čechách

Plasy – Hromnice – Točník

CAVE: _**P**ankreatický_ x „pankreatický“Δ

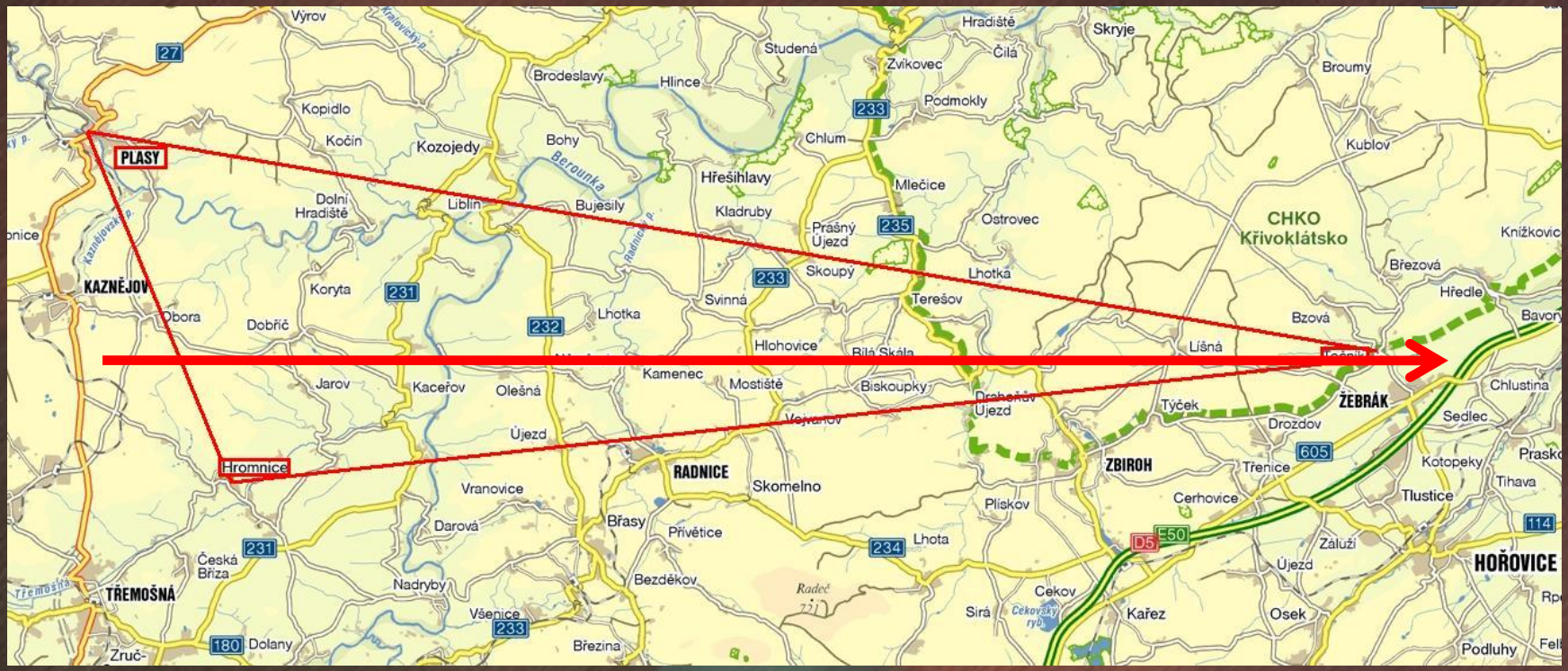

Pankreatický Δ v Evropském kontextu

Pankreatický Δ v ose západ-východ

1/3 vzdálenosti
mezi Frankfurtem nad Mohanem
a Užhorodem

Frankfurt am Main

- Od poloviny 14.století tajné sídlo nejvyšší alchymistické akademie
- Zde byl poprvé v Evropě izolován Kámen mudrců (N. Flamel)
- Snad i proto jej ve vědě vzdělaný Karel IV. roku 1356 ve Zlaté bule povýšil na město korunovační
- Největší středověký trh na světě se substancemi a kvintesencemi

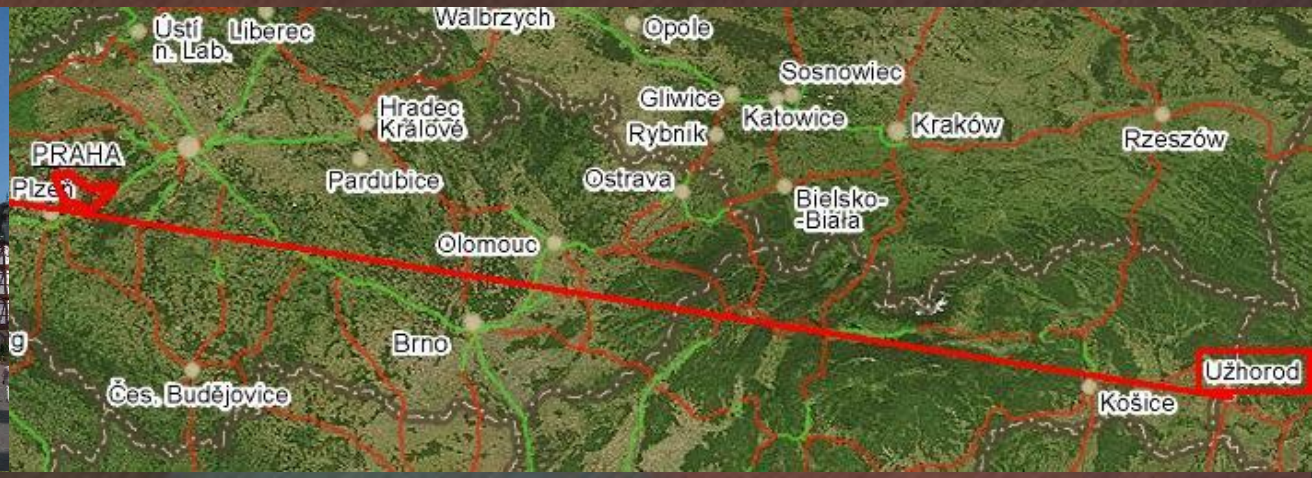

Užhorod

- Do 10. století slovanský, pak se jej zmocnili Maďaři
- Kvetoucí černý obchod, kde byly dostupné zakázané či jinak nedostupné substance (zejm. z aspektů nigreda a rubeda)
- Setkávání se s čínskou / indickou alchymií
- Bez něj by evropská alchymie nikdy nedosáhla svých úspěchů

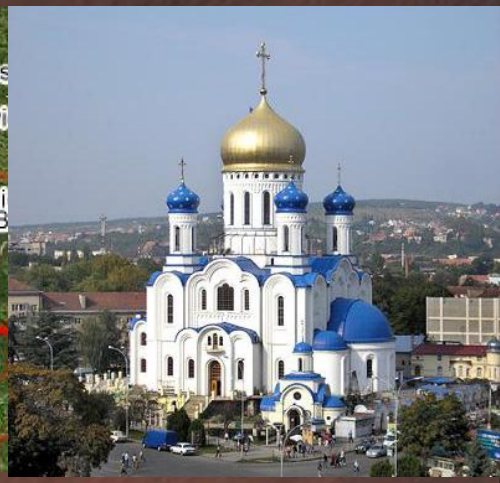

Osa Frankfurt - Užhorod

Tzv. OSA PRIMA moderní alchymie

(též Via digestiva – cesta zažívání)

Témata prezentace

- Pankreatický trojúhelník
- **Via digestiva**
- Červený lev
- Gottlieb a spol.
- Rectum čili narovnání

Via digestiva

- Nejvýznamnější osa evropské alchymie
- V alchymii přikládán velký význam trávení, zažívacímu traktu (perorální příjem matérií)
- Osa lidského těla je osou tráveniny – gastrointestinální trakt jako symbolický prvek
- Transformace strukturovaných materií na „amorpha“

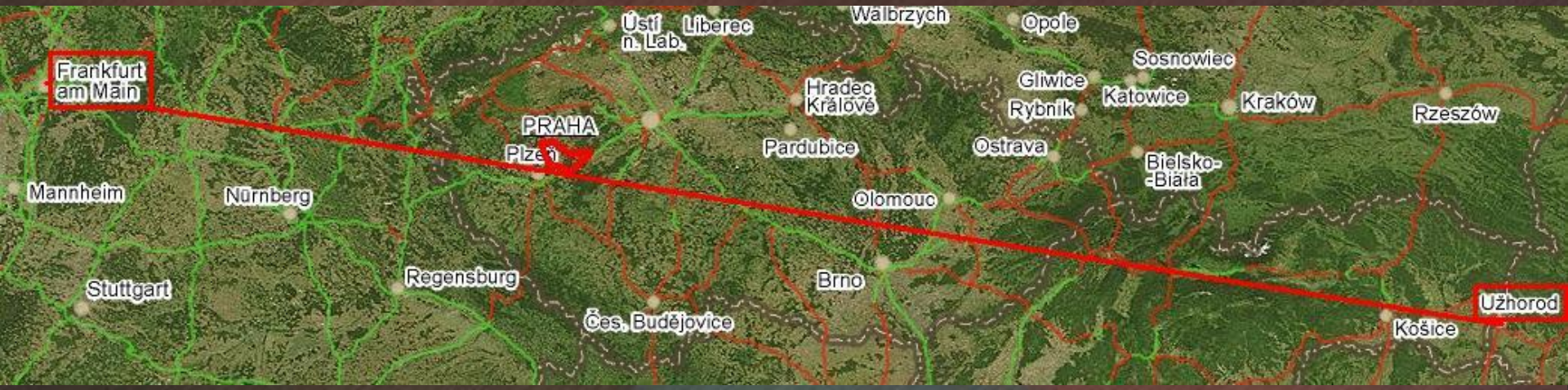

Dvanáctník - duodenum

- Místo, ve kterém dochází k protnutí osy těla (GIT) s arkánním středem těla – slinivkou – tedy pankreatem

- V 1/3 vzdálenosti od temene k ploskám nohou, blíže k hlavě
- Považován za těžiště všech transformací (ke kterým dochází právě v gastrointestinálním traktu)

- 12 stupňů výroby kamene mudrců
- 12 znamení zvěrokruhu (zodiaku)

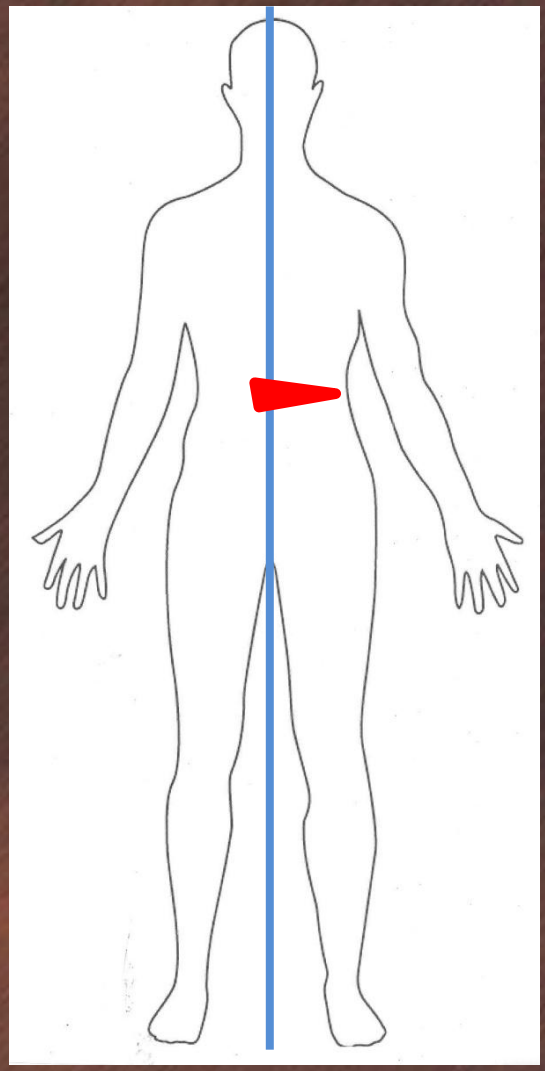

Via digestiva a pozice Pankreatického Δ

- Stejně jako v těle uložen přesně v 1/3, tedy v pozici dvanáctníku
- Jeho význam je tedy násoben umístěním
- V současnosti potenciál pociťujeme jen málo

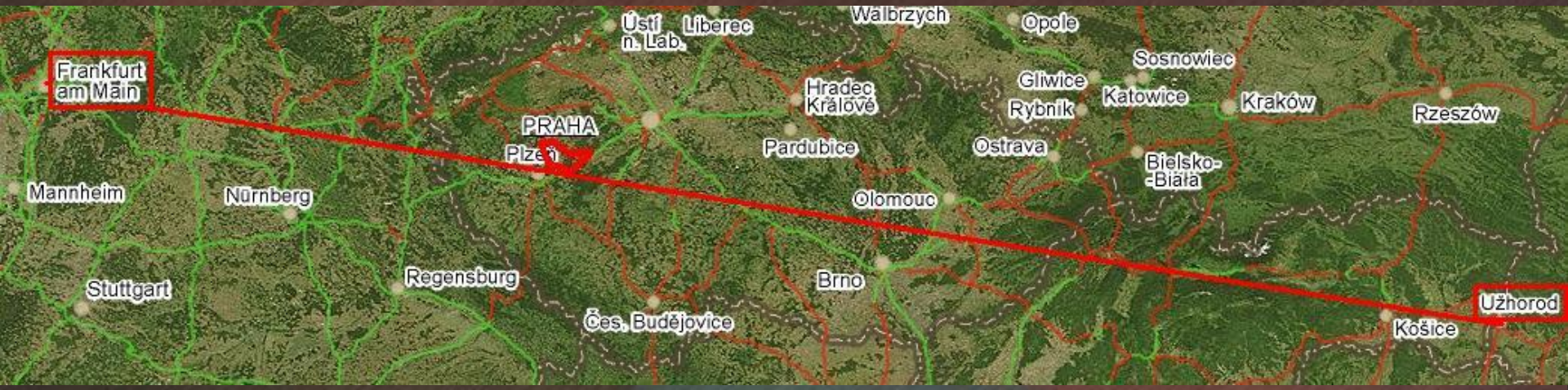

Funkce Via digestiva

- Frankfurt – caput/os (hlava/ústa) – iniciace matérií
- Pankratický trojúhelník – duodenum (dvanáctník) – transmutace
- Užhorod – anus / rektum (konečník / narovnávač) – výstup amorf jako odpadu z transmutace, směna reziduí, vyčištění osy před dalším procesem

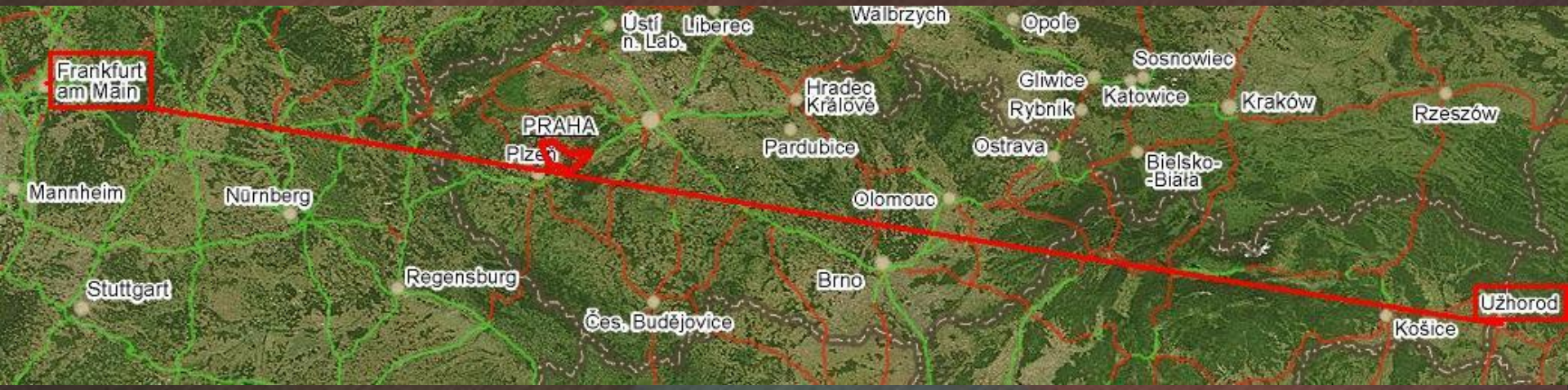

Současnost Via digestiva

- Frankfurt – znečištění matérií, konec akademie
- Plasy – konec činnosti kláštera
- Hromnice – úpadek lokality, zapomnění
- Točník – od třicetileté války alchymisticky nevyužíván
- Užhorod – zneužití amorfů a znalostí v průmyslu (konzervárny)

Frankfurtská klobása

Výrobce:	Karel Nikl
Záruka:	24 měsíců
Balení:	50 ml
Kategorie:	Esence

Dostupnost: skladem Hlídací pes

Vaše cena: **281 Kč** s DPH

\- 1 + Ks Vložit do košíku

Po úspěšném testování vybraných druhů aromat zařazujeme do naší nabídky pouze velmi kvalitní esence. Jedná se o netradiční vůně s perfektními vábícími účinky. Nejen název, ale především výsledky našich esencí napoví, že se jedná o absolutní špičku. Jsou tím nejlepším z naší nabídky. Tato kvalitní nadstandardní aromata se řadí mezi světovou elitu. Máme něco pro každou situaci.

Frankfurtká klobása 2-5ml/500g

Pankreatický Δ v Čechách

Plasy – Hromnice – Točník

Místo nejvyšší transmutace – výroba „Červeného lva“

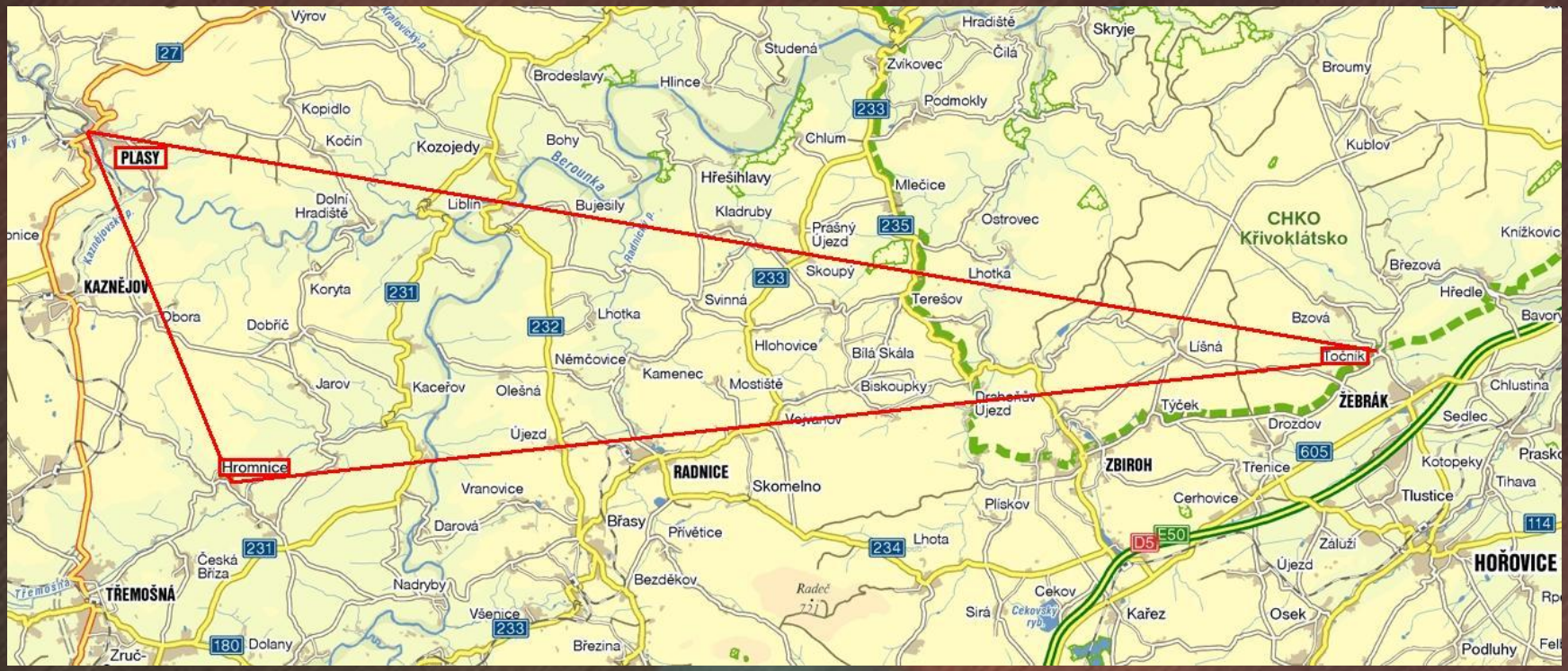

Témata prezentace

- Pankreatický trojúhelník
- Via digestiva
- **Červený lev**
- Gottlieb a spol.
- Rectum čili narovnání

Výroba Červeného lva v Pankreatickém Δ

Plasy – laboratoř k vývoji a optimalizaci postupů

Hromnice – těžba ingrediencí, laboratoř k provádění iniciálních kroků

Točník – laboratoř k provádění obtížných dokončovacích postupů, transmutační dílna

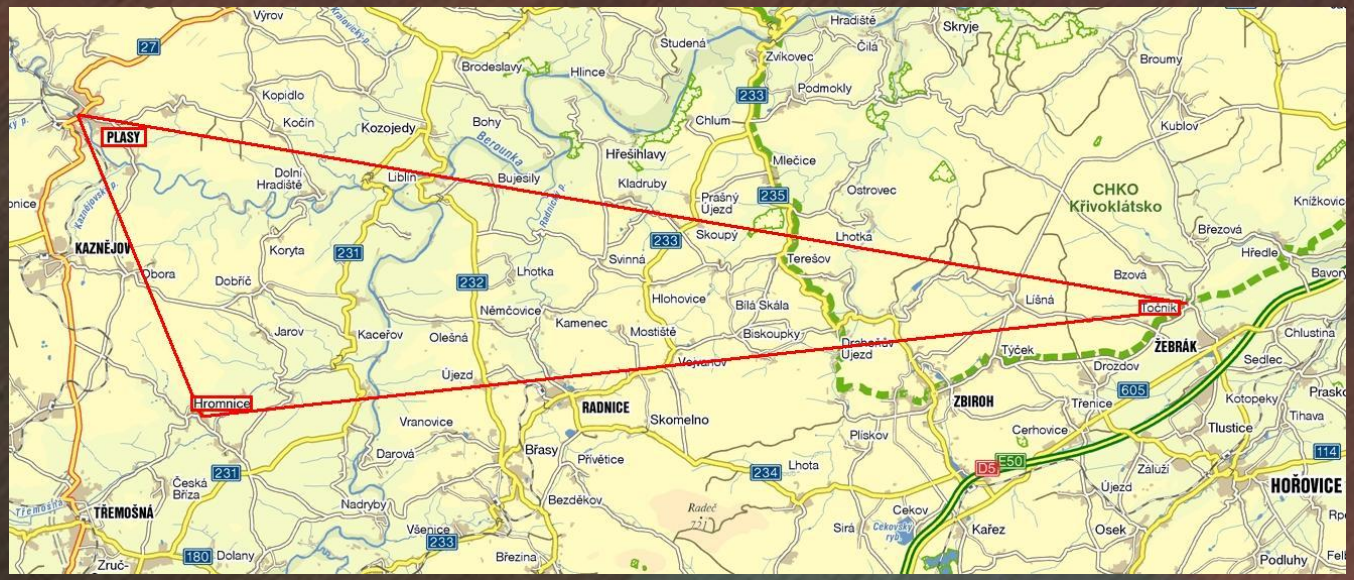

Červený lev

- Červený projekční prášek, který se vhazuje do taveniny obecného kovu, slouží k transmutaci (změně na kovy jiné)

- Krycí jméno pro KÁMEN MUDRCŮ

Kámen mudrců – Lapis philosophorum

- Druh fermentu, který je schopen uspíšit zrání obecných kovů a tak je transmutovat ve zlato – dokonalý kov

- Čtveřice aspektů, jimiž prochází každá substance při výrobě finálního – dokonalého produktu

1. Zčernání (nigredo)
2. Zbělení (albedo)
3. Zežloutnutí (citrinitas)
4. **Zčervenání** (rubedo)

Stupně výroby Kamene mudrců

1. Calcinatio – očištění vstupních látek
2. Coagulatio – zpevnění kapalného
3. Fixatio – zpevnění plynného
4. Solutio – rozpuštění ve sloučenině
5. Coctio – oddělování zahříváním
6. Destilatio – vyčišťování odparem a kondenzací
7. Sublimatio – ztělesnění ducha, oduševnění těla
8. Separatio – oddělování a filtrace
9. Ceratio – látka měkne a získává vlastnosti vosku
10. **Fermentatio** – k matérii se přivtěluje duše
11. Multiplicatio – znásobení schopností Kamene
12. Proiectio – samotné použití Kamene k transmutaci

Sefiroty

- Z hebrejského safar – počítat
- Pojem sefíra vykládán jako nádoba
- Z tohoto základu odvozeno slovo sféra

- Dle kabaly to je 10 aspektů, které tvoří základ všeho existujícího
- Ideje / aspekty boha, které s ním však nejsou totožné
- Emanují z boha a jsou s ním spojeny, jako je „plamen spojen s řeřavým uhlíkem“
- Propojeny celkem 22 cestami

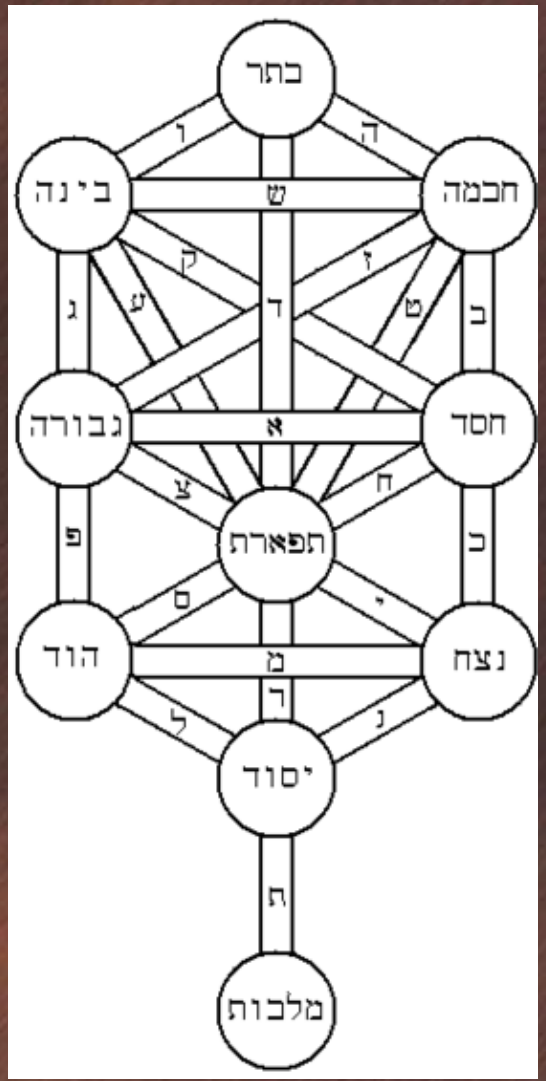

Sefirotický strom

1. Calcinatio – jesod – základ
2. Coagulatio – hod – odraz, lesk
3. Fixatio – malchud – království, vláda
4. Solutio – necach – věčnost
5. Coctio – gevura (din) – síla
6. Destilatio – tif'eret – krása
7. Sublimatio – chesed – milost
8. Separatio – chochma – moudrost
9. Ceratio – bina – pasivní intelekt
10. Fermentatio – keter – koruna

11. Ňochud – jedenáctá hypotetizovaná sefíra

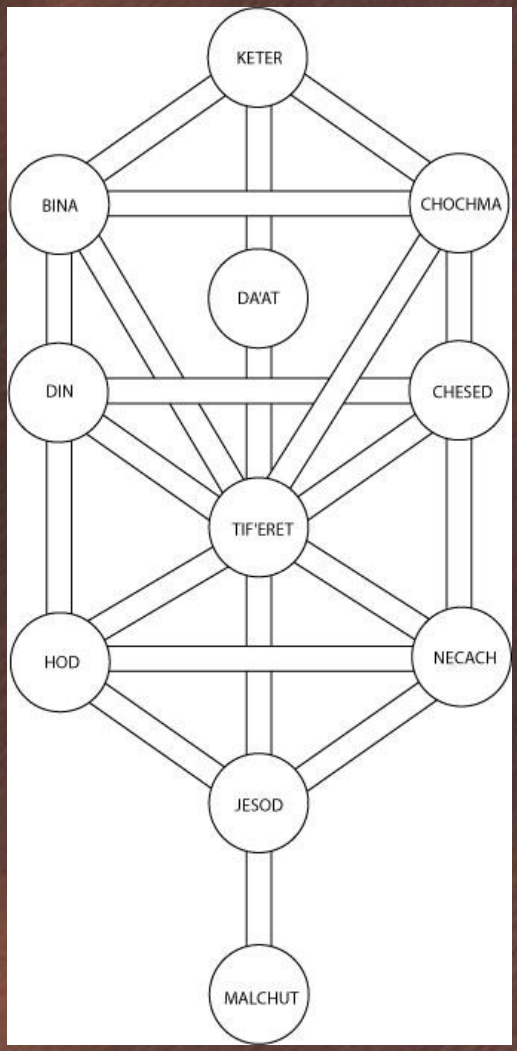

Výroba Červeného lva v Pankreatickém Δ

PLASY – laboratoř k vývoji a optimalizaci postupů

HROMNICE – těžba ingrediencí, laboratoř k provádění iniciálních kroků (1-6 – až po destilatio)

TOČNÍK – laboratoř k provádění obtížných dokončovacích kroků, transmutační dílna

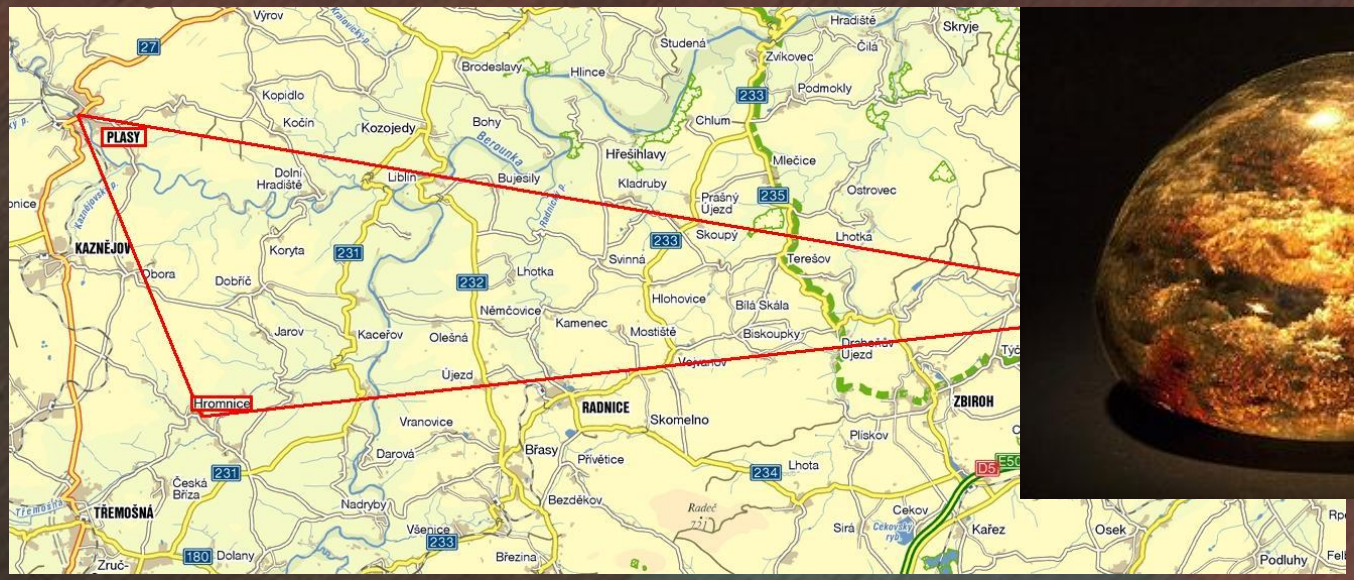

Zahájení aktivit v rámci Δ

- Nejspíše Václavem IV. jako vyvrcholení přípravných kroků, které zahájil jeho otec Karel IV.
- Využití již stojícího a fungujícího Plaského kláštera
- Zahájení těžby v Hromnicích - na místě současného Hromnického jezírka, vybudování podzemních laboratoří (explozivní provozy)
- Založení hradu Točník jako hradu dedikovaného tajné alchymistické činnosti
- Blízkost těchto aktivit a význam trojúhelníku přispěly i k rozvoji významu města Prahy a vzestupu její důležitosti v rámci Evropy

Vrcholná doba aktivity Δ

- Přelom 15. a 16. století a 1. polovina 16. století
- V tajných provozech za zdmi Plaského kláštera vyvinuty základy mnoha zejm. metalurgických technologických postupů (např. pudlování)
- Kontakty s velkými centry vzdělanosti
- Hrad Točník jako tajný provoz nezískal světové renomé, ale v rámci mocenské struktury zaujímal významné místo, protože produkce zde transmutovaného zlata umožňovala postupné oslabování vlivu Kutné Hory.

Odhad vrcholné aktivity

- Předpokládaná průměrná denní produkce práškového Kamene mudrců – cca 1,7 kg denně

  (10 g postačuje k transmutaci cca 3 kg taveniny na zlato,

  tj. denně produkováno 510 kg zlata = cca 180 tun ročně)
- Hromnický provoz zaměstnával zřejmě až 3000 osob, z toho:
  - cca 400 metalurgů a alchymistů a jejich pomocníků,
  - 50 písařů a úředníků,
  - 80 vojáků,
  - 50 markytánek,
  - 20 náborčích,
  - 20 ranhojičů, lazebníků a medikusů

Vedlejší důsledek produkce

- Rozvoj chemie (lučby) jako nauky o práci se substancemi
- Rozvoj léčby v rámci medicínských věd – především s důrazem na chemickou léčbu GIT – enterofarmakologii
- Produkce slovutného Plaského prášku již v 16. století
- Odpadní produkty zčásti využívány v rámci regionu v lékárenství

Konec funkce Δ a příčiny úpadku

- Vytracení spirituálních kontextů, přehnaná a laicky vedená popularizace alchymie, neúcta k původním postupům, tmářské či nečisté praktiky
- Éra Rudolfa II., přesunutí centra evropského zájmu na Prahu znemožnilo další uchovávání některých aktivit v tajnosti
- Klíčová úloha Rudolfa II.
- Během třicetileté války pak definitivní ukončení produkce v důsledku švédské invaze.

Dopady činnosti v prostorách Δ

- Založení tradice rozvoje chemických a technologických procesů v regionu, založení tradice chemického průmyslu v regionu
- Upevnění místa české alchymie na parnasu alchymie evropské a dokonce i světové
- Vzestup významu kláštera v Plasích
- Zvýšení zájmu o alchymii v Čechách
- Rozvoj Prahy

- Předznamenání dalších aktivit v regionu, které se rozvíjejí po třicetileté válce

Témata prezentace

- Pankreatický trojúhelník
- Via digestiva
- Červený lev
- **Gottlieb a spol.**
- Rectum čili narovnání

Plaská lékárna

- Snaha o navázání na tradici a znalostní bázi alchymistické dílny v rámci Plaského kláštera
- Založena v r. 1713, zprvu ji vedl cisterciák Kristián Neuberth
- Největší věhlas za jeho nástupce Lucasa Gottlieba (osvícený chemik a biolog, zřejmě též vynálezce rozkládacích anatomografů)
- Po zrušení kláštera lékárna přetrvala až do r. 1895, sloužila veřejnosti, název – **U zlatého lva** (!)

Plaský prášek

- Krystalický síran hlinitodraselný
- Věhlasný a rozesílaný do celého světa (Itálie, Štýrsko, Uhry)
- Používaný na obtíže spojené s trávicím traktem – např. na kruté větry či na „těžké zácpy, z nichž může povstati i mizerere“
- „Hypochondrií u mužského a hysterickými afekty u ženského rodu je bohužel běžně zatížena většina obojího pohlaví, zvláště ti, kteří přemnoho sedí a nedělají žádnou těžkou práci.“

Erklärung

Des weissen Plasser Mineralischen Pulvers,
welches von einem in der Chymie, und Apothecker-Kunst
durch 30. Jahr verirten Geistlichen,
Namens

P. LUCAS GOTTLIEB,

Des heil. Cistercienser-Ordens in Kloster Plaß
in Böheim, erfunden, und allein von ihme verfertiget, und zu
haben ist, mit Expression deren Zuständen, in welchen viele Pati-
enten beyderley Geschlechts ohne Unterschied des Alters
durch Gebrauch dessen ihren erwünschten
Effect erhalten haben.

Nstlich recommendiret sich dieses Pulver
durch seine Leichte und Lieblichkeit, da es ganz und gar
keinen Geschmach, folglich auch nicht Eckelhaft zu nehmen ist,
aus welchen ersten abzunehmen; daß es den Magen (sofern doch,
der erwünschte Effect nicht folgen solte, wie es doch kaum fehlen
wird, im geringsten nicht beschweren, auch der Natur mit nichten
den mindesten Schaden zufügen kan.

Die Umstände in welchen es mit grösten Nutzen zu gebrauchen,
erkläret mit folgenden:

Daß die mehreste Krankheiten von einem verdorbenen Ma-
gen herstammen, ist allzubekannt, als welcher die Speiß, und
Trank anstatt selbe in einen guten Nahrungs-Saft zu ver-
wand-

Provoz v Hromnici

- První zmínky o těžbě v r. 1578 – těžba břidlic k výrobě kamence
- Výroba olea čili **VITRIOLU** – dýmavé kyseliny sírové – důležitého bělidla a složky alchymických postupů ($H_2S_2O_7$)
- Proslulé průmyslové impérium spjaté se jménem Johanna Davida Starcka (1770-1841) navázalo na tradici těžby a chemické výroby
- Název V.I.T.R.I.O.L. vznikl z alchymistické zkratky „Visita Interiora Terrae Rectificando Invenies Occultum Lapidem“ (lat. = „Navštiv nitro země, očištěním najdeš tajemný kámen“)

Alum (kamenec)

- Staví krvácení
- Zabraňuje pocení
- Má antibakteriální účinky
- Nemá vedlejší či negativní účinky
- Časem nedegraduje
- Snadné skladování
- Jednoduché použití

- V dobách aktivity Δ sloužil jako důležité reagens – bílá složka rektifikačních solí, která je nezbytná ve finálním procesu výroby Kamene mudrců.

Metternichovské hutě

- Opět navázání na tradici a znalosti kultivované po staletí v regionu Pankreatického trojúhelníku
- Využití metalurgické zkušenosti
- Mlhavé povědomí o významu a účelu Δ bylo zřejmě důvodem, proč Metternich Plaský klášter zakoupil, dělal si naděje na obnovení výroby zlata
- Neúspěšné snahy o transmutace vedly k objevu nových slitin, avšak rozčarovaný Metternich na Plasy zanevřel

Témata prezentace

- Pankreatický trojúhelník
- Via digestiva
- Červený lev
- Gottlieb a spol.
- **Rectum čili narovnání**

Rectificatio

- Rectum je posledním úsekem střeva před konečníkem, kterým odchází amorfy z těla.
- Důležitá součást každého alchymistického pokusu je rektifikace – odstranění vedlejších produktů z procesů tvorby, „narovnání“ arkanického spektra do původního stavu
- John Dee: „Bez rectifikace, i když se při ní nemanipuluje přímo s čistou cílovou substancí, není dílo úplné, je spirituálně nečisté.“
- Rektifikace – narovnání – je nezbytnou součástí každé činnosti.

Václav IV.

- 26. února1361 – 16. srpna 1419

- Zahraničními kronikáři s oblibou líčen jako hlupák a lenivý opilec
- Ve skutečnosti iniciátor rozvoje alchymie v Evropě
- O jeho schopnostech věděla jen úzká skupina zasvěcených. Brabantský kronikář a diplomat Edmund de Dynter, který se s ním osobně setkal, jej však popisuje jako výborného společníka, moudrého a zdvořilého knížete.

Rudolf II.

- 18. července 1552 – 20. ledna 1612
- Přesunul říšské sídlo do Prahy
- Zodpovědný za popularizaci alchymie
- Ve svém důsledku významně přispěl k ukončení činnosti Δ
- Osudová návštěva Točníku

Osudová návštěva Točníku

- Neblahé září roku 1600
- Předznamenání konce Δ
- Rudolf II. přijíždí na Točník, aby přesvědčil pracovníky alchymistické dílny k ještě dalšímu zvýšení produkce Kamene mudrců, a to přiotevřením Trismegistovy vývěvy na vzácném arabském separátoru
- Při neuposlechnutí v záchvatu zuřivosti došlo k roztržce, při které byl drahocenný přístroj zničen
- Při nelehkém shánění další vývěvy po celé Evropě se o účelu dozvídají švédští špióni
- Invaze švédských vojsk do Čech měla za cíl ne Prahu, ale Točník, Plasy a Hromnici

V. Mazikongres, 20.11.2010

Točník - tračník

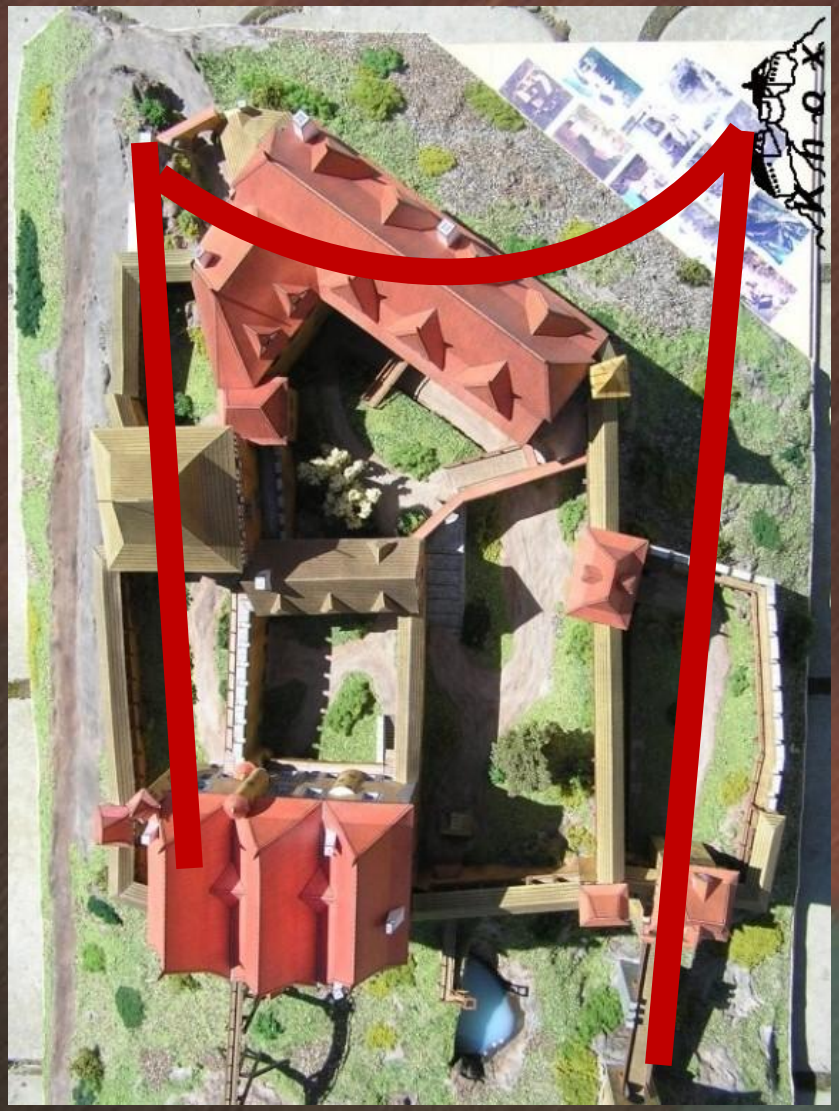

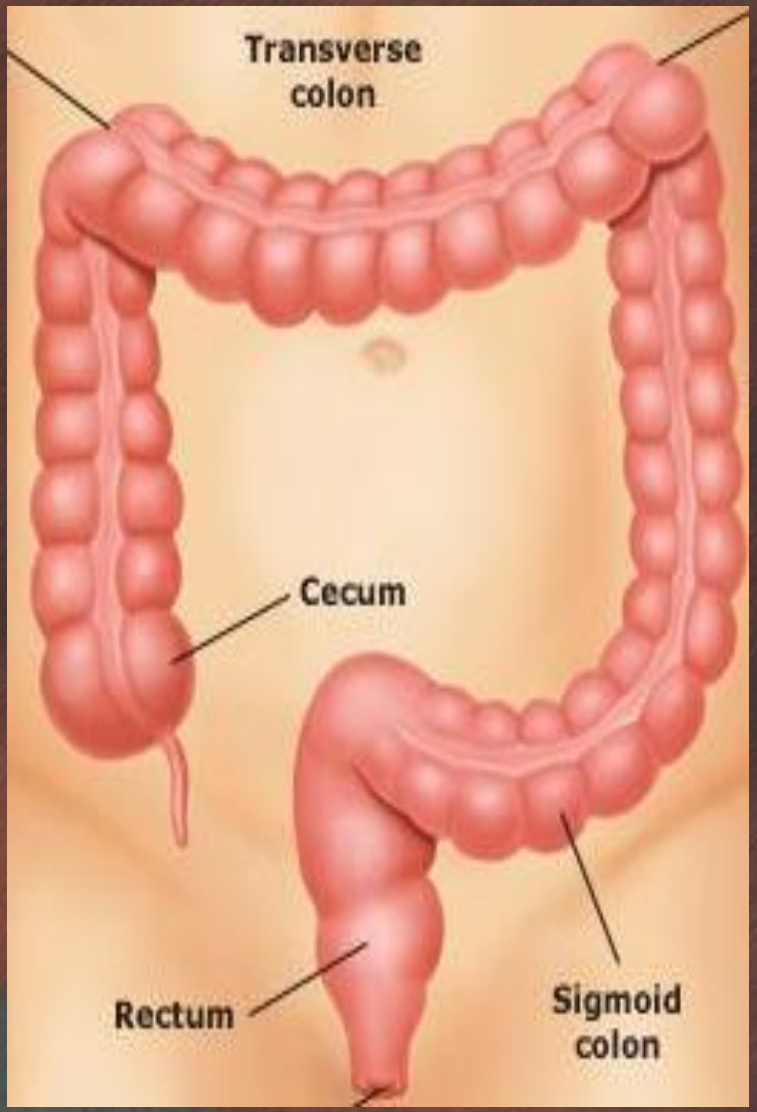

ANUS

(ČILI KONEC)

V. Mazikongres, 20.11.2010